

23.03.2020

לכבוד ד"ר אביגדור קפלן
מנכ"ל משרד העבודה והרווחה
קפלן 2, ירושלים 91950

באמצעות דואר אלקטרוני: mankal@molsa.gov.il

שלום רב,

הנדון: זכאות לדמי אבטלה לעצמאיים ולשכירים שהוצאו לחל"ת בתקופת משבר הקורונה

הרינו לפנות אליכם בבקשה לביצוע התאמות בהנחיות שניתנו במסגרת ההסדר המרחיב את זכותם של המבוטחים בביטוח אבדן עבודה כך שיותאמו למצבם של עובדים בהסדרי העסקה שאינם נופלים כיום לגדרו של ההסדר.

כן נבקש לקיים בהקדם היוועצות אקטיבית עם ארגוני העובדים על מנת לוודא שמצבם של כלל העובדים שאיבדו את מקור הכנסתם בעקבות המשבר זוכה למענה במסגרת ההנחיות החדשות, מן הטעמים שיפורטו להלן.

1. מאות אלפי בני אדם איבדו את מקור הכנסתם ומטה לחמם בימים האחרונים כתוצאה מהצעדים שנקטו לבלימת התפשטות ההדבקות בנגיף הקורונה החדש.
2. בין היתר, בעקבות הנחיות משרד הבריאות נאסרה פתיחתם של קניונים, משרדים רבים צמצמו את פעילותם, ואנשים רבים מצויים בבידוד. משרד העבודה והרווחה באמצעות שירות התעסוקה ובשיתוף המל"ל, פרסמו הנחיות חדשות לתקופה זו, לפיהן עובדים שכירים שהוצאו לחל"ת בניגוד לרצונם, וכן עצמאיים, מתחומים מסוימים שהפעילות בהם הושבתה – יהיו זכאים לקבלת דמי אבטלה בהסדר מיוחד בתקופת המשבר, גם אם לא היו זכאים לדמי אבטלה על פי מבחני הזכאות הרגילים. כך, קובע ההסדר הזמני, כי נדרש להוכיח תקופת אכשרה של 6 חודשים מתוך 12 חודשים בלבד, במקום תקופת אכשרה של 12 חודשים (מתוך 18 חודשים) הנדרשת בשגרה.
3. בנוסף, הותאם מסלול ייחודי לקבלת דמי אבטלה עבור עצמאיים, בעלי עוסק פטור או עוסק מורשה - דוגמת מדריכים, מורים ושחקנים - שעבודתם הופסקה כעת בשל הנחיות משרד הבריאות.
4. הסדר זה נדרש לנוכח מצב החירום הסוציאלי והמשבר הכללי הצפוי במשק, ולנוכח העובדה שתנאי הזכאות לדמי אבטלה בישראל ממילא צומצמו באופן דרסטי בעשורים האחרונים. ההסדר החדש נועד לסייע לשכירים שנפלטו משוק העבודה בשל המשבר, שלא מרצונם או מבחירתם, לצלוח את תקופת המעבר וההסתגלות שבה לא ישתכרו למחייתם ולהבטיח להם תנאים לקיום בתקופה זו.
5. על אף שמדובר בהסדרים חשובים שאנו מברכים עליהם, ההסדרים האמורים אינו לוקחים בחשבון ואינם מעניקים מענה למספר קבוצות עובדים הנמנות על המוחלשות ביותר במשק. כך למשל, בימים האחרונים התקבלו באגודה לזכויות האזרח פניות של עובדים

שהועסקו באמצעות חברות כוח אדם, כעובדים זמניים, ושאינם מועסקים בהעסקה ישירה. עובדים אלה לא יוצאו לחלי"ת על ידי חברות כח האדם, משום שעבודתם היא ממילא בלתי קבועה. עם זאת, בשל העדר הדרישה לעובדים יומיים, בעקבות ההאטה הדרסטית בפעילות המשק – פחתה דרישה לעובדים זמניים בתום הניקיון, התחזוקה והשירותים, ואין מבקשים להעסיקם.

6. קבוצה נוספת שלא נכללה בהסדר המרחיב את הזכאות לדמי אבטלה היא מנהלות המשפחתונים והפעוטונים הביתיים המיועדים לגילאי 0-3, שחלקם מפוקחים על ידי משרד העבודה והרווחה. המשפחתונים הביתיים אינם יכולים לפעול בעת הזו על פי הנחיית משרד הבריאות. חרף אבדן מקור פרנסתן, המנהלות אינן זכאיות לדמי אבטלה בהסדר הרלוונטי לשכירים - שכרן והיקף עבודתן אמנם מפוקחים ומוסדרים בקפדנות בנהלי משי' הרווחה, אך הן מעולם לא נקלטו בהעסקה ישירה, לכן גם אינן זכאיות לצבירת ימי חופשה ומחלה. מן הראוי לכלול את מנהלות המשפחתונים בהסדר האמור שנקבע ביחס לעצמאיים, שאינם בעלי עסקים, שנאלצו להפסיק לחלוטין את עבודתם בעקבות המשבר (להרחבה ראו: מרכז המחקר והמידע של הכנסת, תנאי העסקת מטפלות במשפחתונים שבפיקוח משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים ואומדן עלות למודל העסקה ישיר, 18 ביולי 2018).
7. יודגש כי מדובר בעובדות ובעובדים המועסקים בשכר נמוך, משלמים את כל תשלומי החובה החלים על שכירים ויכולים להציג ראיות אמינות למקורות הכנסתם הקבועים ולגובה הכנסתם בטרם המשבר, אך העובדה שאין בידם אישור על תקופת העסקה כנדרש או אישור על הוצאה לחלי"ת על ידי המעסיק חוסמת את דרכם לקבלת דמי אבטלה. מעבר לכך, לא ברור איזה טעם מצדיק אבחנה בינם לבין העובדים שנכללו בהסדר החירום לעניין זכאות לדמי אבטלה.
8. כאמור לעיל, ההסדר המרחיב שנקבע הוא מבורך ונחוץ, עם זאת, לוודא שמצבם של כלל העובדים שאיבדו את מקור הכנסתם בעקבות המשבר זוכה למענה במסגרת ההנחיות החדשות, ללא אבחנה בלתי עניינית בין קבוצת עובדים אחת לאחרת, ולהבטיח כי תנאי הזכאות החדשים אינם יוצרים אבחנות שרירותיות. על הסדר החירום לקבלת דמי אבטלה לאפשר רשת ביטחון כלכלית למירב העובדים הזקוקים לכך, ובפרט לעובדים המוחלשים - נעדרי רשתות ביטחון סוציאליות נוספות.
9. נבקש לקבל מענה לפנייה זו, בהקדם האפשרי.

בכבוד רב ובברכה,

רעות שאער

מנהלת פניות הציבור

העתקים:

שר העבודה והרווחה, באמצעות מייל: GititN@molsa.gov.il; sar@molsa.gov.il.

עו"ד רינת וייגלר, היועמ"ש למשי' העבודה והרווחה, באמצעות מייל: RinatW@molsa.gov.il

מר מאיר שפיגלר, מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי

מר רמי גראור, מנכ"ל שירות התעסוקה